

Özet Bülten

Tarih : 18.04.2020

Sayı : 2020/69

Değerli Müşterimiz;

COVID-19(Koronavirüs) salgınının yarattığı olumsuzluk nedeniyle sürekli yeni mali ve ekonomik düzenlemeler yapılmaktadır.

Bu çerçevede meydana gelen gelişmeler, konu başlıkları itibariyle aşağıdadır.

A. Konu Başlıkları;

- 1. 7244 Sayılı Kanunla Evden Çalışan Ar-Ge ve Tasarım Personeli İçin Yapılan Düzenleme,**
- 2. 7244 Sayılı Kanun'la Getirilen Kar Dağıtım Kısıtlaması (6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na eklenen geçici 13'üncü madde)**

Söz konusu gelişmeleri konu başlıkları altında özetle bilgilerinize sunuyoruz.

B. Konu Özetleri;

- 1. 7244 Sayılı Kanunla Evden Çalışan Ar-Ge ve Tasarım Personeli İçin Yapılan Düzenleme,**

5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamında Ar-Ge ve tasarım merkezleri ile 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanun kapsamında teknopark şirketlerinde yürütülen faaliyetlerin, anılan Kanunlar uyarınca söz konusu merkezler ve bölgeler içerisinde yürütülmesi esastır.

2016 / 9091 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (R.G. 11.08.2016 – 9798) uyarınca, Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri ile Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde çalışan personele yapılan ödemeler için sağlanan teşvikler; faaliyetlerin bir kısmının bu bölge ve merkezler dışında yürütülmesinin zorunlu olduğu durumlarda dışarda çalışan personele yapılan ödemeler içinde uygulanır.

Ayrıca, Çin Halk Cumhuriyeti'nin Vuhan kentinde ortaya çıkan ve birçok ülkeye kısa sürede yayılan Koronavirüs (COVID-19) salgın hastalığı nedeniyle Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca ortak bir karar alınmıştır.

Buna göre, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde faaliyet gösteren teknopark şirketleri ile Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri, evinden çalışmalarını uygun gördükleri personel sayılarını **aylık olarak Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bildirmek kaydıyla**, ilgili personel muafiyet ve teşviklerden **2020 yılı Nisan ayı sonuna** kadar faydalanmaya devam edecektir.

Yeni koronavirüs (Covid-19) salgınıyla ilgili olarak alınan önlemler kapsamında 17.04.2020 tarih ve 31102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan **7244 sayılı Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun** uyarınca;

-5746 sayılı Kanun kapsamında Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde yürütülen faaliyetlerin Ar-Ge ve tasarım merkezleri dışında yapılabilmesine ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu uyarınca Bölge sınırları içinde yürütülen faaliyetlerin de Bölge dışında yürütülebilmesine;

-11.03.2020 tarihinden itibaren 4 ay süreyle (11.07.2020 tarihine kadar) sınırlı olmak üzere, Sanayi ve Teknoloji Bakanı tarafından izin verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca, Bakanlığa söz konusu süreyi 3 aya kadar uzatmaya (11.10.2020 tarihine kadar) yetki verilmiştir. Getirilen düzenleme uyarınca, Sanayi ve Teknoloji Bakanının söz konusu yetkisini kullanması ve Ar-Ge ve tasarım merkezleri ile teknopark şirketleri tarafından Bakanlığın bilgilendirilmesi kaydıyla, evden çalışan Ar-Ge & Tasarım personeli için 5746 sayılı Kanun ile 4691 sayılı Kanun kapsamındaki indirim, istisna, destek ve teşviklerden yararlanılmaya devam edilecektir.

7244 sayılı Kanunla yapılan söz konusu düzenleme; 10.03.2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Kanunun yayımı olan **17.04.2020 tarihinde** yürürlüğe girmiştir. Diğer taraftan, Sanayi ve Teknoloji Bakanı söz konusu yetkisini kullanmasa dahi, daha önce yapılan düzenleme uyarınca, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde faaliyet gösteren şirketler ile Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde çalışan personelin **2020 yılı Nisan ayı sonuna kadar** evden çalışabilmeleri mümkündür.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı 7244 sayılı Kanunla kendisine tanınan yetkiyi kullanırsa, söz konusu süreyi **11.10.2020** tarihine kadar uzatabilir.

2. 7244 Sayılı Kanun’la Getirilen Kar Dağıtım Kısıtlaması (6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na eklenen geçici 13’üncü madde)

03.04.2020 tarih ve 2020/57 sayılı Özet Bültenimizde yer adlı üzere, Ticaret Bakanlığı tarafından Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’ne iletilen 31.03.2020 tarihli yazı ile Covid-19 virüsü nedeniyle sermaye şirketlerinin öz kaynaklarını korumasının önemine işaret edilmiş ve "Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliği'nin" 13/5 inci maddesine dayanılarak;

“kamunun iştiraki olan şirketler hariç olmak üzere, sermaye şirketlerinin 2019 yılı hesap dönemine ilişkin olarak bu yıl gerçekleştirilecek genel kurul toplantılarında gündeme alınacak nakit kâr payı dağıtım kararlarında, “geçmiş yıl kârlarının dağıtımına konu edilmemesi, dağıtım tutarının 2019 yılı net dönem karının %25’ini aşmaması ve yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilmemesi” hususlarının tüm sermaye şirketlerine duyurulması istenmiştir.

Bu yönlendirme, yasal dayanağı olmadığı, sermaye şirketlerinde kar dağıtımına ilişkin yetkinin anonim şirketlerde genel kurula, limited şirketlerde ise ortaklar kuruluna ait olup, bunun devredilemeyeceği ve kısıtlanamayacağı gerekçeleriyle yoğun olarak eleştirilmiştir.

Yapılan eleştiriler Bakanlığın genel kurul toplantılarına gündem maddesi ekletme yetkisinin bulunduğu ancak kar dağıtımını engelleme yetkisinin bulunmadığı, bu nedenle yukarıdaki yönlendirmenin ancak konunun gündeme alınmasını sağlayabileceği konusunda odaklanmıştır.

2.1.Yapılan Düzenleme;

7244 Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile konu hakkında yasal düzenleme yapılmış bulunmaktadır. Kanun 17.04.2020 tarih ve 31102 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Kanunun yayımı tarihinde (17 Nisan 2020’de) yürürlüğe giren 12 inci maddesi ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 13- (1) Sermaye şirketlerinde, 30.09.2020 tarihine kadar 2019 yılı net dönem kârının yalnızca yüzde yirmi beşine kadarının dağıtımına karar verilebilir, geçmiş yıl kârları ve serbest yedek akçeler dağıtımına konu edilemez, genel kurulca yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilemez.

Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait fonların, doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu şirketler hakkında bu fıkra hükmü uygulanmaz. Bu fıkrafta belirtilen süreyi üç ay uzatmaya ve kısaltmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

(2) Genel kurulca 2019 yılı hesap dönemine ilişkin kâr payı dağıtım kararı alınmış ancak henüz pay sahiplerine ödeme yapılmamışsa veya kısmi ödeme yapılmışsa, 2019 yılı net dönem kârının yüzde yirmi beşini aşan kısma ilişkin ödemeler birinci fıkrafta belirtilen sürenin sonuna kadar ertelenir.

(3) Bu maddenin kapsamına giren sermaye şirketlerine ilişkin istisnalar ile uygulamaya dair usul ve esasları belirlemeye, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünü almak suretiyle Ticaret Bakanlığı yetkilidir.”

2.2.Düzenlemenin Gerekçesi;

Düzenlemenin gerekçesinde,

- Yeni koronavirüs (Covid-19)’un, toplum sağlığına olduğu kadar ekonomik hayata ciddi bir tehdit oluşturduğu, salgının ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerinin bertaraf edilebilmesi amacıyla çeşitli tedbir programları uygulamaya konulduğu,

- Ekonomik faaliyetlerin yavaşlaması, sınırların kapatılması, ekonominin hem arz hem de talep tarafında ortaya çıkan belirsizlikler sebebiyle salgının toplum sağlığı ve ekonomi üzerindeki etkilerinin henüz net olarak ortaya konulmadığı,

- Bu çerçevede, ihtiyatlılık politikası gereği olarak, şirket kaynaklarının **nakit kâr dağıtımı yapılmak suretiyle** azaltılmaması, şirketlerin mevcut öz kaynak yapılarının korunması ve ilave finansman ihtiyacının doğmaması amacıyla 30.09.2020 tarihine kadar yapılacak kâr dağıtımına ilişkin düzenleme yapıldığı ifade edilmiştir.

2.3.Kar Dağıtım Kısıtlamasının Kapsamı;

Yapılan düzenlemeye göre;

- Kanunun yayımlandığı tarihten 30 Eylül 2020 tarihine kadar, 2019 yılı dönem karının en fazla % 25'ine kadar olan kısmının dağıtımına karar verilebilecek, % 25'i aşan kısım için nakit kar dağıtım kararı alınamayacaktır.

Görüldüğü gibi düzenleme uyarınca, 30.09.2020 tarihine kadar, 2019 yılı karının yalnızca %25'ine kadarının dağıtım kararı alınabilecektir. Her ne kadar madde metninde nakit kar dağıtımını ibaresine yer verilirse de düzenlemenin amacından ve gerekçedeki açık ifadeden **nakit kar dağıtımının kısıtlandığı** anlaşılmaktadır.

- 30 Eylül 2020 tarihine kadar, geçmiş yıl kârları ve serbest yedek akçeler dağıtımına konu edilemez. Yani kaynağı 2019 yılından önceki dönemlere ait karlar ile serbest yedek akçeler için **30 Eylül 2020 tarihine kadar % 100 dağıtım yasağı** getirilmiştir.

(Serbest yedek akçe, genel kanuni yedek akçelerin sermayenin veya çıkarılmış Sermayenin yarısını aşan kısmı ile Kanun ve sözleşme gereği ayrılanlar dışında genel kurulca ayrılmasına karar verilen yedek akçeleri ifade eder.)

- 30 Eylül 2020 tarihine kadar, genel kurulca yönetim kuruluna kâr payı avansı dağıtım yetkisi verilemez.

- Kanunun yayımından önce, 2019 yılı hesap dönemine ilişkin kâr payı dağıtım kararı alınmış ve pay sahiplerine 2019 karının %25'ini aşan tutarda ödeme yapılmışsa, bu madde kapsamında yapılacak herhangi bir işlem yoktur.

Ancak kar dağıtım kararı alınmış olmasına rağmen kar dağıtım yapılmamışsa veya kısmi ödeme yapılmışsa, 2019 yılı net dönem kârının yüzde yirmi beşini aşan kısma ilişkin ödemeler 30 Eylül 2020 tarihine kadar ertelenir.

Örneğin; Kanunun yayımından önce alınan karar gereğince 100 milyon TL tutarındaki 2019 yılı karının 15 milyon TL'lik kısmını dağıtan bir kurum, Kanunun yayımından itibaren kalan tutarın en fazla 10 milyon TL'lik kısmını 30 Eylül 2020 tarihine kadar dağıtımına konu edebilir.

Eğer bu kurum, dağıtım kararı alınan karın 25 milyon TL'lik kısmını Kanunun yayımından önce dağıtmış olsaydı, 30 Eylül 2020 tarihine kadar başka nakit kar dağıtımı yapamayacaktı.

- Kanunun yayımından önce 2019 yılı karının % 25'inin altında bir tutarın dağıtımına karar verilmiş ve bu tutar dağıtılmış ise Kanunun yayımından itibaren 30.09.2020 tarihine kadar % 25'i tamamlayacak şekilde kalan kısmın dağıtımına karar verilebilir.

- Kanunun yayımından önce, 2019 yılı öncesi geçmiş yıl kârları ve serbest yedek akçelerden dağıtım kararı alınmış, ancak Kanunun yayımına kadar bu dağıtım tamamen yapılmamışsa, 30 Eylül 2020 tarihine kadar herhangi bir dağıtım yapılamaz.

- Dağıtımına konu edilemeyen 2019 yılı karı (% 75'lik kısım) ile geçmiş yıl karları ve serbest yedek akçelerin 30 Eylül 2020 tarihine kadar olan süre içinde sermayeye eklenmesi mümkün olduğunu düşünüyoruz. Çünkü karın sermayeye eklenmesi kar dağıtımını sayılmamaktadır.

- Kâr payı dağıtımına kaynak teşkil edebilecek unsurlar, net dönem kârı ile serbest yedek akçelerden oluştuğu için yapılan düzenleme ile 30 Eylül 2020 tarihine kadar kar payı dağıtımına kaynak teşkil edecek her türlü kaynaktan nakit dağıtımın yapılamayacağı anlaşılmaktadır.

Ancak sermaye yedeklerinin durumu farklıdır, bunların mahiyeti icabı ortaklara dağıtımında kar dağıtımını söz konusu değildir. Çünkü, sermaye yedekleri kurumun vergiye tabi karından ayrılan bir unsur olmayıp, çeşitli değerlendirme farklılıkları nedeniyle sermayede meydana gelen kayıpları karşılamak üzere kayden oluşturulan fonları ifade etmektedir.

Bunların sermayeye ilavesi de sermayede reel anlamda bir artış meydana getirmemektedir. Bu nedenle sermaye yedeklerinin ortaklara dağıtılmasında bir engel olmadığını düşünüyoruz. Keza kısıtlama süresince nakit kaynaklı sermaye azaltımına ve tasfiye sonuçlanmışsa sermayenin iadesine de bir engel bulunmamaktadır.

- Keza 30 Eylül 2020 tarihine kadar olan süre içinde 2019 yılı karının % 75'lik kısmı ile geçmiş yıl karları ve serbest yedek akçelerin, 30 Eylül 2020 sonrasında (veya kısıtlama sona erdikten sonra) dağıtılmak üzere dağıtım kararı alınabileceğini düşünüyoruz.

- Özel hesap dönemine tabi şirketlerde 2019 yılı veya geçmiş yıllar karlarından kastın ne olduğu belli değildir. Gerek bu Kanunda gerekse Türk Ticaret Kanunu'nda bunun cevabı olmamakla beraber vergi uygulamalarında özel hesap döneminin, bittiği yılın uygulamalarına tabi tutulduğu göz önüne alındığında, 2019 yılı karından 2019 yılında biten özel hesap dönemlerinin, geçmiş yıl karlarından da 2018 ve öncesinde biten özel hesap dönemlerinin anlaşılması, 2020 yılında biten özel hesap dönemlerine ilişkin karların ise bu Kanun hükümlerinden etkilenmemesi gerektiğini düşünüyoruz.

2.4.Dağıtımdan Kasıt Nedir ?

Genel olarak, kar payları da dahil menkul sermaye iratlarında "elde etme", gelirin hukuki ve ekonomik tasarruf etme imkanının doğmuş olmasına bağlanmıştır. "Hukuki tasarruf", gelir sahibinin gelir üzerinde talepte bulunma hakkını; "ekonomik tasarruf" ise ödemeyi yapacak olan tarafından, gelirin sahibinin emrine amade kılınmasını ifade eder.

Buna göre, bir gelir hukuken talep edilebilir hale geldiği halde, ödemeyi yapacak olanın yükümlülüklerini yerine getirmemek suretiyle gelirin fiilen sahibinin emrine amade kılınmaması halinde, gelir elde edilmiş kabul edilmeyecektir.

191 seri no.lu Gelir Vergisi Tebliğinde kar paylarının elde edilme tarihi (dolayısıyla kar payı dağıtım zamanı), kar dağıtımını yapacak kurumların niteliğine göre aşağıdaki gibi açıklanmıştır:

“-Anonim Şirketlerde Kar Dağıtım:

Anonim şirketlerde kar dağıtım kararını şirket genel kurulu vermektedir. Genel kurul kar dağıtım kararını vermiş ve kar dağıtım tarihini belirlemiş ise, kar dağıtım tarihinde; genel kurul tarafından kâr dağıtım tarihinin tespitinin şirketin yönetim kuruluna bırakıldığı durumda ise, yönetim kurulunun tespit ettiği dağıtım tarihinde kar payı elde edilmiş kabul edilecektir.

Ancak, bu tarihte kurum tarafından çeşitli nedenlerle kar dağıtımına fiilen başlanmaması halinde, kar paylarının, fiilen dağıtımına başlandığı tarihte elde edileceği tabiidir. Kâr dağıtımına başlandığı halde, ortağın kar payını tahsil etmemiş olması, hukuki ve ekonomik tasarruf gerçekleştiğinden kar payının elde edilmesine tesir etmemektedir

Diğer taraftan, şirket yetkili organlarınca kar dağıtımına ilişkin hukuki prosedür tamamlanamamakla birlikte, kar payının fiilen dağıtıldığı ve ortak tarafından tahsil edildiği durumda da fiili tasarruf gerçekleşeceğinden, kar payı elde edilmiş olacaktır.

-Limited Şirketlerde Kâr Dağıtım:

Limited şirketlerde kar dağıtım kararı, şirketin ortak sayısının 20'den fazla olduğu durumlarda şirket genel kurulu tarafından verilir. Ortak sayısının 20 veya daha az olduğu durumda bu karar ortakların yazılı oyları ile alınır. Her iki halde de, kar dağıtımına karar verilmiş ve kar dağıtım tarihi saptanmış ise; kar dağıtım tarihinde kar payı ortaklar tarafından elde edilmiş kabul edilir.

Ancak, bu tarihte kurum tarafından çeşitli nedenlerle kar dağıtımına başlanmaması halinde, kar payları, fiilen dağıtımına başlandığı tarihte elde edilecektir. Anonim şirketlerde olduğu gibi kar payının bu tarihten sonra tahsil edilmemiş olması elde etme açısından önem arz etmemektedir. Aynı şekilde, kar dağıtımına ilişkin hukuki prosedür yerine getirilmemekle birlikte, karın ortaklara fiilen dağıtıldığı durumda da kar payının elde edilmesi gerçekleşmiş olacaktır.”

2.5.Kısıtlama Kapsamına Giren ve Girmeyen Şirketler;

Kar dağıtım kısıtlaması, “sermaye şirketleri” için getirilmiştir. Türk Ticaret Kanununa göre sermaye şirketleri; sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler, limited şirketler ve anonim şirketlerden oluşur. Adi şirketler ve şahıs şirketleri ile yabancı şirketlerin Türkiye şubeleri bu kapsama dâhil değildir.

Ancak kısıtlamayı düzenleyen geçici 13 üncü maddenin birinci fıkrasında; Devlet, il özel idaresi, belediye, köy ile diğer kamu tüzel kişilerinin ve sermayesinin yüzde ellisinden fazlası

kamuya ait fonların, doğrudan veya dolaylı olarak sermayesinin yüzde ellisinden fazlasına sahip olduğu şirketler hakkında kısıtlama hükmünün uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Ayrıca geçici 13'üncü maddenin üçüncü fıkrasında da, bu maddenin kapsamına giren sermaye şirketlerine ilişkin **istisnalar** ile uygulamaya dair usul ve esasları belirlemeye, Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünü almak suretiyle Ticaret Bakanlığı yetkili kılınmıştır. Ticaret Bakanlığı bu maddedeki yetkisini kullanarak kısıtlama kapsamına giren sermaye şirketlerine yönelik istisnalar belirleyebilir.

Örneğin, halka açık şirketleri kısıtlama dışında tutabilir veya tüzel kişi ortakların belli bir oranı geçmesi halinde de bu şirketler için kısıtlamayı uygulatmayabilir. Türk Ticaret Kanunu'nun "kâr ve tasfiye payı hakkı" başlıklı 507/3 nci maddesi uyarınca, Sermaye Piyasası Kanunu ve ilgili mevzuat hükümleri saklıdır.

Buna göre, Sermaye Piyasası Kurulu halka açık şirketler için farklı bir düzenleme/uygulama yapabilir. Böyle bir farklılık getirilmediği sürece genel kısıtlama hükmü halka açık şirketler için de geçerli olacaktır.

2.6.Yetki;

Cumhurbaşkanı, 30.09.2020 tarihine kadar olan kısıtlama süresini üç ay uzatmaya ve kısaltmaya yetkilidir. Bir başka ifade ile kısıtlamayı 30.06.2020 tarihinde sona erdirebileceği gibi, 31.12.2020 tarihine kadar da uzatabilir.

Ticaret Bakanlığı ise Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşünü almak suretiyle kısıtlama kapsamına giren sermaye şirketlerine ilişkin istisnalar ile uygulamaya dair usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Saygılarımızla

Hasan Zeki Süzen (YMM) – Ekrem Kayı (YMM)